

تاریخ دریافت: ۹۷/۰۸/۲۲

تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۲/۲۱

نوع مقاله: کاربردی

بررسی نمونه‌هایی از خبرهای ورزشی شبکه ورزش بر اساس نظریه دولی و لوینسون (۲۰۰۱)

نوشته

ابراهیم عزتی لاسری *

بهنام عاشقی **

چکیده

هدف این پژوهش، بررسی نمونه‌هایی از گفت‌وگوهای زنده خبرهای ورزشی شبکه ورزش بر اساس نظریه دولی و لوینسون، (2001) است. بر این اساس، ابتدا از خبرهای ورزشی شبکه ورزش در طول یک‌ماه که ۲۴ برنامه بود، تعداد ۱۲ برنامه به صورت تصادفی انتخاب، ضبط و بازنویسی شد. در ادامه، انواع ابزارهای پیوستگی در نمونه‌ها و بسامد کاربرد آنها در برنامه‌های ضبط‌شده، استخراج شد. در انتها، با استفاده از نرم‌افزار اکسل Excel و Spss به رسم نمودار و درصدبندی ابزارهای پیوستگی به کار رفته در این گفت‌وگوها پرداخته شد. نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها بدین قرارند: با توجه به درصد بسامدهای به دست آمده از انواع ابزارهای پیوستگی، همانندی با ۵۸/۶۶ درصد، بیشترین درصد بسامد کاربرد را به خود اختصاص داده است. علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی با ۱۸/۶۵ درصد در جایگاه دوم و عبارت‌های توصیف با ۱۲ درصد در جایگاه سوم قرار دارد. در نتیجه می‌توان اذعان داشت که ابزارهای پیوستگی مطرح‌شده، طبق اولویت‌های بیان شده، تأثیر بسزایی در ارتباط معنایی خواهند داشت. کلیدواژه: خبرهای ورزشی، برنامه‌های ورزشی، رسانه‌های ورزشی، شبکه ورزش، علائم ارتباطی.

۱۰۷

بررسی نمونه‌هایی از خبرهای ورزشی ... (۱۲۵-۱۰۷)

* استادیار گروه زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی دانشگاه پیام نور ایران ebrahimezati2015@gmail.com

** کارشناس ارشد رشته مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور ایران (نویسنده مسئول) behnam.ashghi@yahoo.com

مقدمه

در درک متون دو عامل مهم نقش ایفا می‌کنند، یکی پیوستگی (Cohesion) که ارتباطات درون‌زبانی و پیوندهای موجود در متن، و دیگری همبستگی (Coherence)، که عوامل برون‌زبانی و مربوط به بافت گفتمان (Discourse) است (Haliday & Hasan, 1976). امروزه گفتمان و مباحث مربوط به آن، یکی از حوزه‌هایی است که در زبان‌شناسی و سایر حوزه‌های مطالعاتی مورد توجه قرار گرفته است. (آهنگر و همکاران، ۱۳۹۶: ۵۷ - ۱۳۷)

گفتمان، به معنی پرداختن مفصل و جزء‌به‌جزء یک موضوع، در قالب نوشتن یا گفتن است، به بیانی دیگر، به کار بردن زبان در گفتار و نوشتار، بهر پدیدآوردن معنا و مفهوم. گفتمان با جنبه فاعلی یک چارچوب زبانی سر و کار دارد، که طی آن فاعل خبر یا روایتگر، با گذر از واژه‌های یک زبان و ارتباطات میانشان، می‌تواند به صورت آگاهانه یا ناآگاهانه، با اثرگذاری بر ساختار زبان، کنترل آن را در دست خویش گیرد و در جهت آنچه خود می‌پسندد و بدان گرایش دارد، به پیش برد. (شهرکی، ۱۳۸۸)

در تحلیل گفتمان، به مجموعه شرایط اجتماعی، زمینه وقوع متن و نوشتار، گفتار، ارتباطات غیرکلامی و رابطه ساختار و واژه‌ها، در گزاره‌ای کلی نگریسته می‌شود (یحیایی ایل‌های، ۱۳۹۰: ۶۴ - ۵۸)، پیوستگی یا ارتباط مطالب، تعبیر و تفسیر متن با توجه به موقعیت‌های بیرون از متن یا شرایط اجتماعی آن و نیز تجربه‌ها و ذهنیت ما در درک و فهم متن است (مختاری و خدابخش‌نژاد، ۱۳۹۷: ۱۲۶ - ۱۰۷). با تحول جوامع کنونی، به سوی جوامع اطلاعاتی، رسانه‌ها در عرصه‌های گوناگون بیشتر مورد توجه قرار گرفته‌اند (روشندل اربطانی و امیدی، ۱۳۹۷: ۸۴ - ۵۷). تلویزیون مهم‌ترین رسانه برای ورزش است؛ چه برای ترویج آن از طریق خبررسانی‌های مختلف چه از نظر اقتصادی با توجه به حق پخش. (عرب نرمی، ۱۳۹۷: ۵۹ - ۴۸)

رسانه، از اجزای مهم ارتباط است، که پیام را بین فرستنده و گیرنده، مبادله می‌کند (قاسمی و همکاران، ۱۳۹۷). امروزه در دنیایی زندگی می‌کنیم که خواه ناخواه در شرایط اشباع رسانه‌ای قرار داریم و رسانه‌ها جزء لاینفک زندگی انسان‌ها هستند (تاجیک اسماعیلی و رمضانلو، ۱۳۹۵: ۹۳ - ۶۷)، تحولات شگرف قرن حاضر و وجود انقلاب‌های علمی و اطلاعاتی و مدیریتی، مبین اهمیت وجود ارتباطات و رسانه است. برای آنکه جوانان و دانشجویان، نقش فعال و اثربخشی در حوزه‌های مختلف داشته باشند، نیاز به تجزیه و تحلیل اطلاعات رسانه‌ای دارند (همت‌پور و نوروزی، ۱۳۹۶: ۱۰۷ - ۸۵). با ظهور تلویزیون و تکامل تدریجی آن، قالب‌های گوناگونی برای برنامه‌سازی ارائه شد، که یکی از آنها گفت‌وگو بود؛ این روش از دیرباز برای انتقال پیام و خبر مورد استفاده قرار می‌گرفت (علی‌محمدی، ۱۳۹۵: ۱۱۲ - ۹۵). که خبر ورزشی نیز یکی از این نوع قالب‌ها است، بیشتر مردم از طریق تلویزیون و رادیو با ورزش ارتباط برقرار می‌کنند. (گل‌نبی و همکاران، ۱۳۹۶: ۶۳ - ۵۳) فرهنگ حاکم بر مردم، متأثر از عوامل مختلف اجتماعی است. این عوامل، باورها، نگرش‌ها و

عملکردها را تحت تأثیر قرار می‌دهند. در این بین، رسانه‌های گروهی یکی از ابزارهای اساسی برای بررسی مسائل اجتماعی، اطلاع‌رسانی، آموزشی و عامل بسیار مؤثری در شکل‌گیری ارزش‌های اجتماعی به‌شمار می‌آیند (مرادی و همکاران، ۱۳۹۰: ۸۰-۱۶۲). مجری و گوینده، به عنوان یکی از عوامل کلیدی رسانه، نقش ارتباط‌دهنده را ایفا می‌کند. عوامل و شاخص‌های گویندگی می‌تواند به این امر کمک شایانی کند (قاسمی و همکاران، ۱۳۹۷). دانستن عوامل مهارت‌های کلامی، گفتمان و زبان‌شناسی اصولی می‌تواند یکی از همین شاخص‌ها باشد که در ادامه به یکی از آنها، یعنی گفتمان، می‌پردازیم.

کنش ارتباطی، نظریه‌ای زبان‌شناختی درباره‌ی نظام‌های اجتماعی است که در سطوح مختلف خرد و کلان، ابعاد گوناگون یک رابطه‌ی اجتماعی مطلوب را توضیح می‌دهد. این نظریه، که در ذیل یکی از حوزه‌های مختلف زبان‌شناختی قرار می‌گیرد، زبان را نه به عنوان سیستم معنایی یا نحوی، بلکه در حالت کاربرد در نظر می‌گیرد. در این معنا، کنش ارتباطی، نظریه‌ای خاص در علم بیان شمرده می‌شود. علم بیان دانشی جهان‌شمول و همگانی است و ویژه‌ی زبان خاصی نیست، بلکه قواعدی یاد می‌گیریم که در همه‌ی زبان‌ها کاربرد دارد و جهان‌شمول است. (عباس‌پور، ۱۳۹۰: ۶۴-۳۵)

بررسی پژوهش‌هایی که در زمینه‌ی ابزارهای پیوستگی در زبان فارسی انجام شده، نشان می‌دهد که این پژوهش‌ها بیشتر در باب به کارگیری این عوامل و میزان کاربرد آنها در متون مختلف آموزشی، علمی، ادبی، داستانی و قرآنی بوده است.

از جمله پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

سارلی و ایشانی (۱۳۹۰) در بررسی داستان قصه‌نردبان، پیوستگی و همبستگی متن را از جمله مسائل مورد توجه تحلیل‌گران متن بر می‌شمارند. آنها براساس نظریه‌ی تکامل‌یافته‌ی پیوستگی هالیدی و حسن (۱۹۸۵) و مفهوم پیوستگی که حسن سال ۱۹۸۴ مطرح کرد، در داستان فارسی قصه‌نردبان، عوامل پیوستگی و همبستگی و نیز کاربرد این نظریه را بررسی کردند. آنها بر اساس دیدگاه حسن، (۱۹۸۴) و هالیدی و حسن، (۱۹۸۵) به این نتیجه رسیدند که در متن‌های ادبی یا غیر ادبی، این الگوی جدید پیوستگی قابل بررسی است؛ همچنین می‌توان میزان پیوستگی و همبستگی متون را از نظر کمی با استفاده از هماهنگی پیوستگی مقایسه کرد.

آهنگر و همکاران (۲۰۱۲) به بررسی حروف ربط در گفت‌وگوهای زنده‌ی ورزشی رادیویی و تلویزیونی فارسی در سال ۱۳۹۰، بر اساس دیدگاه دولی و لوینسون پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش نشان داد که حروف ربط در گفت‌وگوهای زنده‌ی ورزشی و رادیویی و تلویزیونی فارسی از اهمیت بالایی برخوردارند. در بین حروف ربط، حروف ربط پیوندی، بیشترین درصد کاربرد و حروف ربط تقابلی، کمترین درصد کاربرد را داشته‌اند. همچنین، در هر دو گروه داده‌ها، کاربرد حروف ربط افزایشی، حروف ربط تقابلی و نشانگرهای بسط‌دهنده، تفاوت معناداری را نشان دادند.

از آنجا که پژوهش مدون خاصی، در زمینه بررسی ابزارهای پیوستگی و کاربرد آنها در گفت‌وگوهای رادیو و تلویزیون ایران به‌ویژه، از نوع ورزشی و زنده آن صورت نگرفته است، به علاوه، در این زمینه منابع کمتری نیز وجود دارد، این پژوهش به بررسی ابزارهای پیوستگی در خبرهای زنده ورزشی شبکه ورزش پرداخته است.

با توجه به اینکه رسانه، به طور مستقیم با مخاطبان در ارتباط است، توجه به پیوستگی تک‌تک عناصر به منظور درک معنایی مفاهیم، اهمیت بسزایی دارد. چنانچه ارتباط بین عناصر، پیوستگی کافی نداشته باشد، امکان ارتباط معنایی، ضعیف و رسانه با چالش‌هایی مواجه خواهد شد. رسانه‌ها مطالب خود را به مخاطبان ارائه می‌دهند؛ مانند خبرها و اتفاقات ورزشی و ... زمانی این گزارش‌ها می‌تواند در مخاطبان تأثیرگذار باشد که ارتباط معنایی بین عناصر دارای پیوستگی باشد.

مخاطبان این رسانه‌ها، در برابر آنچه دریافت می‌کنند، دو نوع عکس‌العمل دارند: ۱. پیام را آن‌گونه که فرستنده پیام بیان می‌کند، می‌پذیرند (جامعه‌پذیری)؛ ۲. دست به تفسیر معانی می‌زنند و به یک کنش جدید دست می‌یابند (اجتماعی شدن). با توجه به آنچه بیان شد، می‌توان با تکیه بر نظریه دولی و لوینسون، (2001) مفاهیم و ابزارهای مرتبط با پیوستگی و روش تحلیل آنها را به گفت‌وگوهای زنده ورزشی شبکه ورزش به عنوان متون گفتاری تعمیم داد. این پژوهش در راستای اهداف زیر شکل گرفته است:

۱. بررسی الگوها و ساختارهای گفتاری، بر اساس انسجام و پیوستگی نمونه‌هایی از گفت‌وگوهای زنده خبرهای ورزشی تلویزیونی؛
۲. ارائه شیوه‌های ایجاد پیوستگی در گفت‌وگوهای جمع‌آوری شده برای تعامل بهتر با مخاطب؛
۳. بررسی چگونگی استفاده از ابزارهای پیوستگی در نمونه‌هایی از گفت‌وگوهای زنده ورزشی تلویزیونی.

بر اساس مدل مورد مطالعه، پیوستگی یکی از مهم‌ترین موضوع‌های تحلیل گفتمان است، که به روابط معنایی موجود در متن اشاره می‌کند. این عناصر گفتمانی، نشان می‌دهند که چگونه بخشی از گفتمان از نظر مفهومی، با بخش دیگر ارتباط پیدا کرده، و به واسطه آن درک می‌شود. ابزارهای پیوستگی به شش دسته عبارات توصیفی، همانندی، روابط واژگانی، الگوهای صرفی - نحوی، علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی و الگوهای آهنگ گفتمان تقسیم می‌شوند.

در زبان فارسی مطالعات بسیاری درباره ابزارهای پیوستگی انجام شده است، که در ادامه به معرفی اجمالی پاره‌ای از آنها پرداخته می‌شود.

نصرآزادانی (۱۳۷۸) به بررسی عوامل پیوستگی، در فارسی از دیدگاه تحلیل گفتمان پرداخته، و مبنای کار خود را، بر متون داستانی بزرگسالان و کودکان قرار داده است. او با الهام از شیوه تقسیم‌بندی ابزار پیوستگی هالیدی و حسن (1976) پیوستگی را به سه دسته دستوری، معنایی و واژگانی تقسیم کرده و با بهره‌گیری از متون داستانی به بررسی بسامد هر یک از ابزار پیوستگی

در متون فارسی پرداخته است. وی با در نظر گرفتن اهمیت عناصر تکرار لفظی و معنوی، اهمیت ساخت اطلاعاتی، و اهمیت کاربرد مفاهیم صریح و غیر صریح، به بررسی شیوه‌های بسامد واژگان پرداخته و در آخر ضمن آمارگیری درصدی، به این نتیجه رسیده است که در متون داستانی بزرگسالان عوامل تکرار معنوی بیش از تکرار واژگانی و در متون کودکان، تکرار لفظی بیشتر است. منشی‌زاده و تاکی (۱۳۸۸) جایگاه نقش‌نماهای گفتمان استدلالی را در زبان فارسی بررسی کرده‌اند. آنها نقش‌نماها را پیوندهایی می‌دانند که برای ارتباط اجزای مختلف گفتمان به کار می‌روند و در گفتمان‌های استدلالی بیانگر نتیجه و نشان‌دهنده دلیل هستند. این نقش‌نماها، برای پیوند دو بخش ادعا - نتیجه یا دلیل - مقدمه به کار می‌روند و بدین ترتیب، پیوستگی گفتمان برقرار می‌شود. آنها اظهار می‌دارند که جایگاه این نقش‌نماها در جمله‌های زبان فارسی، می‌تواند بر سر جمله علت، جمله نتیجه، بین اجزای جمله نتیجه یا در طرفین جمله نتیجه باشد.

بنا به عقیده ون‌لوییبن (van leeuwen, 2005) گفتار، مبنای کار رادیو و تلویزیون را تشکیل می‌دهد. از این جهت، تمرکز اصلی روی صحبت‌هایی است که حالت محاوره‌ای دارند، که به واسطه آن مستقیم مخاطب را مورد خطاب قرار می‌دهند و یا تلاش می‌کنند تا مخاطب را در یک رابطه شبه تعاملی (Quasi-Interactive) درگیر کنند. به علاوه، در تلویزیون، هم در جلب نظر مخاطب و هم در بررسی واکنش مخاطب نسبت به برنامه‌های مختلف، گفتار جنبه کلیدی دارد؛ این در حالی است که در مطالعات رسانه‌ها تأکید بیشتر بر مواد دیداری است. با این حال، بررسی چیستی و چگونگی شیوه تعامل مخاطبان با برنامه‌های صداوسیما، و نیز میزان تأثیر آن در جلب مخاطب، نشان می‌دهد که برنامه‌ها چطور می‌توانند مورد پسند واقع شده، و به ایجاد تعامل مفید کمک کنند. فرکلاف (Fairclough)، اصطلاح گفتمان را به نظام‌های نشانه‌شناختی نظیر زبان و تصاویر بسط می‌دهد. در این حالت، وی سه نقش را برای گفتمان تعریف می‌کند که هویت‌های اجتماعی، روابط اجتماعی و نظام‌های دانش و معنی را شامل می‌شود (فرکلاف، ۱۳۷۹)

فلاح‌پور (۱۳۸۳) به بررسی نقش‌های متفاوت انواع ابزارهای پیوستگی، در خواندن و درک مطلب دانشجویان ایرانی رشته زبان انگلیسی پرداخته است. در این پژوهش، جامعه آماری شامل ۳۵ دانشجوی سال آخر رشته ادبیات انگلیسی دانشگاه اصفهان بود. آزمون خواندن و درک مطلب دو بار به فاصله یک هفته صورت گرفت. این آزمون‌ها بر اساس دیدگاه هالیدی و حسن (۱۹۷۶) تهیه شد. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که پیوستگی واژگانی، بیشترین تأثیر را بر خواندن و درک مطلب این ۳۵ نفر داشته است. پیوستگی واژگانی و حذف، دشوارترین و ارجاع، ساده‌ترین ابزار پیوستگی شناخته شد.

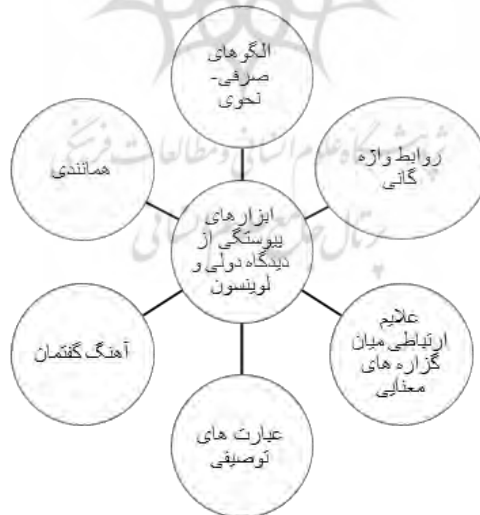
رابرتز و همکاران (Roberts & et., al, 2009) در مطالعه ساختار گفتمانی زبان فارسی، با بهره‌گیری از روش‌شناسی تحلیلی دولی و لوینسون (2001) در مطالعات گفتمانی، وجوه مختلفی از تحلیل گفتمان، به‌خصوص ابزارهای پیوستگی و همبستگی را مورد بررسی قرار داده‌اند. آنها این

روش‌شناسی را در مورد متون داستانی از قبیل ماهی سیاه کوچولو، ساشا و اسب جادویی، پسرک لباس فروش و ۱۳ نمونه داستان فارسی دیگر پیاده کرده‌اند.

صدیق و همکاران (2010) به منظور بررسی فرایند متنتیت پیوستگی واژگانی را، در چکیده‌های فارسی و انگلیسی پایان‌نامه‌های دانشجویان علوم پزشکی مقایسه کرده‌اند. برای انجام این پژوهش، آنها صد چکیده فارسی و انگلیسی را، به صورت تصادفی انتخاب کرده و بر اساس چارچوب نظری صدیق و یارمحمدی (1996) برگرفته از آرای هالیدی و حسن (1976)، پیوستگی واژگانی آنها را بررسی کردند. برای مقایسه کاربرد زیرشاخه‌های این ابزار از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. نتایج حاکی از آن است که برخی تفاوت‌ها و شباهت‌ها در کاربرد این زیرشاخه‌ها وجود دارد. در دو زبان تقریباً کاربرد زیرشاخه‌ها یکسان بوده و آزمون t نشان داد که این تفاوت‌ها از نظر آماری معنادار نیستند، زیرا هر دو زبان گرایش بیشتری به کاربرد تکرار داشته و کاربرد مجاز و ترادف در آنها کمتر بوده است.

رستمی ابوسعیدی (2010) ابزار پیوستگی را در نوشتار دانشجویان ایرانی رشته زبان انگلیسی مورد مطالعه قرار داده است. وی روابط پیوستگی را، روی ۴۰ نمونه متن نوشتاری این دانشجویان، بررسی کرده که از این میان ۲۰ نوشته همبستگی بالا و ۲۰ نوشته همبستگی پایین داشتند.

مدل اولیه پژوهش

شکل ۱. مدل اولیه پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی-تحلیلی بوده است. جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه تحقیق، خبرهای ورزشی شبکه ورزش در طول یک‌ماه، شامل ۲۴ برنامه بود که تعداد ۱۲ برنامه به صورت تصادفی انتخاب و سپس، گفت‌وگوهای زنده دوفره این برنامه‌ها ضبط و بازنویسی شد. در ادامه، انواع ابزارهای پیوستگی در نمونه‌ها و بسامد کاربرد آنها در برنامه‌های ضبط‌شده استخراج و در انتها، با استفاده از نرم‌افزارهای Excel و Spss به رسم نمودار و درصدبندی ابزارهای پیوستگی به کار رفته در این گفت‌وگوها پرداخته شد.

ابزار پژوهش

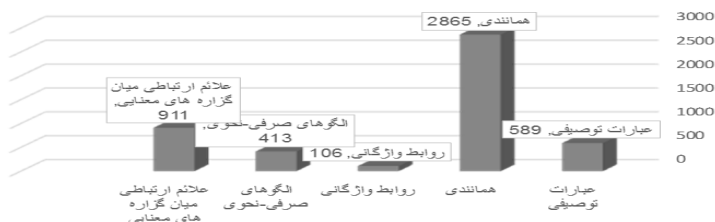
ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش، ابزارهای پیوستگی مدل دولی و لوینسون (2001) بود که گفت‌وگوهای زنده خبرهای ورزشی شبکه ورزش با بهره‌گیری از این مدل، از لحاظ کاربرد و بسامد این ابزارها مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌های پژوهش

در این قسمت پس از شناسایی و بررسی میزان کاربرد انواع ابزارهای پیوستگی در نمونه‌هایی از گفت‌وگوهای زنده خبرهای ورزشی شبکه ورزش، در هر ابزار به صورت جداگانه بسامد کاربرد ابزار مربوطه مشخص و درصد وقوع آن نسبت به سایر ابزارهای پیوستگی سنجیده شد. برای این کار یعنی تعیین میزان کاربرد این ابزارها در گفت‌وگوهای مربوط از آمار توصیفی استفاده شده است. بدین صورت که میزان کاربرد این ابزارها در گفت‌وگوهای مورد نظر، با استفاده از درصدگیری مشخص شد. با درصدگیری شباهت‌ها و تفاوت‌های میان کاربرد این ابزارها در گفت‌وگوهای زنده خبرهای ورزشی شبکه ورزش روشن شد؛ چراکه با تعیین بسامد هر ابزار، پرکاربردترین و کم‌کاربردترین ابزارهای پیوستگی در این گفت‌وگوها شناسایی می‌شود.

جدول ۱. مقایسه بسامد ابزارهای پیوستگی به کار رفته در گفت‌وگوهای زنده خبرهای ورزشی شبکه ورزش

نام ابزار	تعداد	درصد
هماندی	۲۸۶۵	۵۸/۶۶
علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی	۹۱۱	۱۸/۶۵
عبارت‌های توصیفی	۵۸۹	۱۲
الگوهای صرفی-نحوی	۴۱۳	۸/۴۵
روابط واژگانی	۱۰۶	۲/۱۷
مجموع انواع ابزارهای پیوستگی	۴۸۸۴	۱۰۰

نمودار ۱. مقایسه بسامد ابزارهای پیوستگی

عبارت‌های توصیفی

همان‌گونه اشاره شد، دولی و لوینسون اظهار می‌دارند که این عبارت‌ها به عناصری اشاره می‌کنند، که قبلاً در متن آورده شده است، یا عناصری که گوینده انتظار دارد که مخاطبش در باز نمود ذهنی خود از آنها آگاه باشد.

مانند: «استقلال با ثابت نگه داشتن اسکلت قبلی تیم، یا استقلال ۱۱ بازیکن اصلی در بازی امروز به همراه دارد.»

درصد کاربرد این ابزار، نسبت به سایر ابزارهای پیوستگی در زیر ارائه شده است:

جدول ۲. درصد کاربرد عبارت‌های توصیفی

نام ابزار	تعداد	درصد
عبارت‌های توصیفی	۵۸۹	۱۲
مجموع انواع ابزارهای پیوستگی	۴۸۸۴	۱۰۰

هماندنی

در ادامه به بررسی و تحلیل زیرمجموعه‌های هماندنی شامل تکرار، جایگزینی واژگانی، ضمیر، جانپوشی و حذف پرداخته شد.

۱. تکرار

در تکرار واژگانی، کل یک عبارت یا حداقل بخشی از آن تکرار می‌شود (Dooley & Levinsohn, 2001) رابرتس و دیگران (2009) نیز نظر دولی و لوینسون را دارند و معتقدند که تکرار، معمولاً شامل تکرار اسامی خاص است.

مانند: «جبارف دو بار اومده تهران و برگشته، یه بار رفته دبی برگشته.»

و یا «پرسپولیس بعد از فصل سختی که سپری کرد، فصلی که از نقل و انتقالات محروم بود.»

۲. جایگزینی واژگانی

طبق نظر دولی و لوینسون در این نوع از همانندی، صورت‌های مورد بررسی با هم تفاوت دارند، اما بر عنصر یکسانی دلالت دارند و به آن ارجاع می‌دهند.

در نمونه‌های زیر واژه‌های پررنگ شده، به جای واژه‌هایی که زیر آنها خط کشیده شده، به کار رفته‌اند که در هر جمله، هر دو واژه به عنصر یکسانی اشاره می‌کنند.

مانند: «مربی استقلال، آقای شفر در صحبت با واحد مرکزی خبر...»

و یا «کی‌روش، مربی تیم ملی ایران عنوان کرد.»

۳. ضمائر

در زبان فارسی ضمائر به شش دسته ضمیر شخصی متصل، ضمیر شخصی منفصل، ضمیر مشترک، ضمیر اشاره، ضمیر پرسشی و ضمیر نامشخص تقسیم می‌شود. (مشکوه‌الدینی، ۱۳۹۰)

۱. ضمائر شخصی منفصل: من، تو، او، ما، شما، ایشان؛

۲. ضمیر شخصی متصل: م، ت، ش، مان، تان، شان؛

۳. ضمیر مشترک: خود، خویش، خویشان؛

۴. ضمیر اشاره: این، آن، اینها، آنها؛

۵. ضمیر پرسشی: که، چه، کدام، چند؛

۶. ضمیر نامشخص: یکی، فلانی، آدم، همه، تمام، خیلی، بعضی، برخی، این و آن، بسیاری، دیگری، چیزی؛

۷. ضمیر متقابل: یکدیگر، همدیگر، هم؛

مانند: «آنها با اولین باخت‌شان در این فصل دچار لغزش شدند.»

۴. حذف

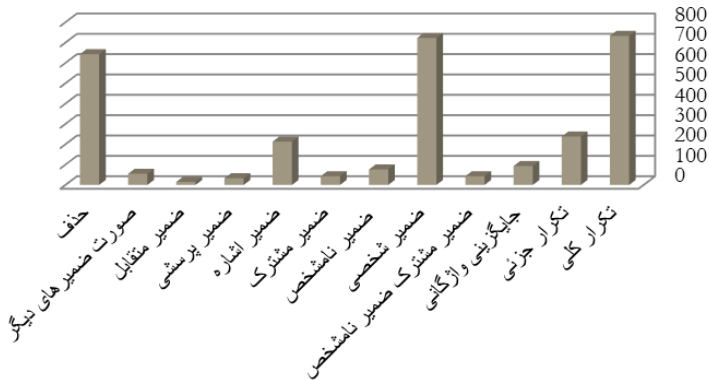
هالیدی و حسن (1976) معتقدند حذف زمانی رخ می‌دهد که وجود عنصری از نظر ساختاری لازم باشد، ولی ناگفته باقی بماند. اطلاعات این عنصر حذف شده، باید در جای دیگری در جمله آمده باشد. هالیدی و حسن حذف را به سه دسته تقسیم کرده‌اند: حذف گروه اسمی، حذف گروه فعلی و حذف بند. نمونه‌ای از حذف گروه اسمی: « \emptyset تسنیم خبر داد...» در این نمونه، عنصر «خبرگزاری» حذف شده است.

نمونه‌هایی از حذف بند: «واقعاً ناراحت شد، گفت یعنی از من بهتره؟ گفتم نه \emptyset بابا»، عنصر محذوف در این نمونه عبارت «نه از شما بهتر نیست» است.

نمونه‌ای از حذف فعل: «الان اختلاف نظر ایجاد نمی‌کند؟ - نه خیر \emptyset ».

عنصر محذوف: «نمی‌کند»

کاربرد همانندی

نمودار ۲. کاربرد همانندی

روابط واژگانی

از نظر دولی و لوینسون روابط واژگانی، شامل باهم آیی، مجاز جزء - کل و شمول معنایی می شود.
 ۱. باهم آیی: دولی و لوینسون گفته اند که باهم آیی وقوع هم زمان و معمول عناصر واژگانی منفرد است که به مجموعه واژگان یکسانی تعلق دارند.

مانند: «در تمام دنیا مسئولیت تربیت و آماده سازی بازیکنان، در همه کشورهای بزرگ و کوچک به عهده باشگاه هاست.»

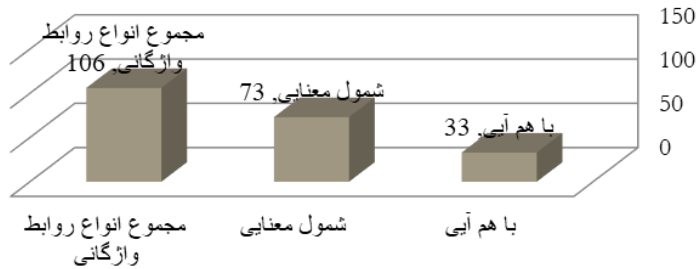
۲. مجاز جزء - کل: دولی و لوینسون و رابرتس و دیگران (2009) تنها مجاز جزء - کل را از ابزارهای پیوستگی معرفی کردند. شمیسا (۱۳۸۱) مجاز را در واقع نوعی انحراف از منطق عادی گفتار می داند که در آن واژه از معنای اصلی و حقیقی خود دور می شود؛ به عبارت دیگر، واژه معنایی غیر از معنای اصلی و حقیقی خود پیدا می کند. بررسی روی داده های این پژوهش نشان داد که در گفت و گوهای زنده خبر ورزشی شبکه ورزش، مجاز جزء - کل وجود ندارد.

۳. شمول معنایی: هنگامی که مفهومی در بردارنده یک یا چند مفهوم دیگر باشد، بین آن مفهوم و مفاهیم تحت شمول آن رابطه شمول معنایی برقرار است.

مانند: «بینید ما سه تا بازی از داوری ضربه خوردیم، آره، بازی استقلال تهران، بازی با نفت و بازی با سپاهان سه تا پناستی برای ما گرفته نشد.»

و یا «ضمن اینکه دو بازی دیگر مانده، بازی پرسپولیس و سپیدرود هست و بازی استقلال و نساجی»

تحلیل نهایی ابزار روابط واژگانی

نمودار ۳. کاربرد روابط واژگانی

الگوهای صرفی - نحوی

دولی و لوینسون الگوهای صرفی - نحوی را به سه دسته تقسیم کرده‌اند: ثبات مقوله‌های تصریفی، پاره‌گفتارهای پژواکی و ساختمان‌دی گفتمانی - کاربردشناختی؛ که هر یک از آنها را تحلیل می‌کنیم.

۱. ثبات مقوله‌های تصریفی

توالی عبارت‌ها و جمله‌ها می‌تواند ثبات مقوله‌های تصریفی را نشان دهد؛ مانند نشانه‌های زمانی در افعال جمله‌ها (Dooley & Lwevinsohn, 2001). البرزی (۱۳۸۶) کاربرد این ابزار را در جمله، اجباری تلقی می‌کند.

مانند: «یه روزی سپاهان قهرمان شده بود، قهرمان جام حذفی شد، بهترین بازیکن‌ها رو هم در داخل زمین داشت، و حتی بهترین بازیکنان خارجی را نیز معرفی کرد.» در این مثال زمان هست که ثبات مقوله‌های تصریفی را نشان می‌دهد، در این نمونه همه فعل‌ها دارای زمان گذشته هستند. «همه جای دنیا باشگاه‌ها هزینه می‌کنند، باشگاه‌ها امکانات تهیه می‌کنند، باشگاه‌ها بازیکنان رو به سطح آمادگی می‌رسانند و در نهایت اون بازیکن‌های آماده رو جهت مسابقات ملی، در اختیار تیم ملی می‌گذارند.» زمان تمامی این افعال به صورت مضارع اخباری است.

۲. پاره‌گفتارهای پژواکی

پاره‌ای از گفتار است که ابتدا و انتهای آن وقفه رخ می‌دهد.

مانند: «به‌هر حال یک سری مذاکراتی کردین با ایشون، مذاکره نکردین با ایشون؟ - نه ما هیچ مذاکره‌ای نکردیم.»

۳. ساخت‌مندی گفتمانی - کاربردشناختی

برای دعوت به ادامه گفتمان و یا اشاره به ادامه گفتمان به کار می‌رود. مانند: «در ادامه تحلیل خبر با کارشناس بازی صحبت می‌کنیم.» و یا «الان عرض می‌کنم.»

تحلیل نهایی ابزار الگوهای صرفی - نحوی

نمودار ۴. کاربرد الگوهای صرفی - نحوی

علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی

دولی و لوینسون معتقدند گاهی روابط مفهومی بین گزاره‌ها با حروف ربط یا سایر علائم زبان‌شناختی نشان داده می‌شوند. رابرتس و دیگران در بررسی پیوستگی، به پیروی از دولی و لوینسون حروف پیوندی، حروف افزایشی، حروف تقابلی و نشانگرهای بسط‌دهنده را برای حروف ربط در نظر گرفتند. حروف پیوندی مانند:

«مدیر برنامه ایشون به ما اعلام کردن که ایشون آمادگی پیوستن به باشگاه استقلال رو ندارد و ما هم برای ایشون شرط گذاشتیم.»

«خدمتتون عرض کنم تو هر تیمی بازیکنی بی‌انضباطی می‌کنه و وظیفه ما هستش که جلوی این کارو بگیریم.»

نمونه‌هایی از حروف ربط افزایشی:

● «متأسفانه یه مقداری شرایط به گونه‌ای رقم زده که خلاف همه جای دنیاست، و حتی داخل کشور خودمون تو ایران.»

«خود شما فوتبالیست خوبی هم بودین.»

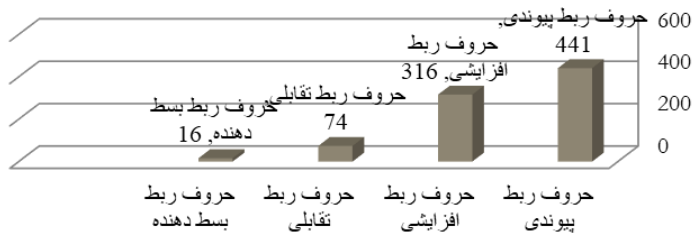
نمونه‌هایی از حروف ربط تقابلی:

«با توجه به تلاش پرسپولیس ولی به تجربه و حرفه‌ای بودن تیم کاشیما باختند.»

نمونه‌هایی از حروف ربط بسط‌دهنده:

«خوب، توی این دو سه روز گذشته، همه کارشناس‌ها، بالاخره همه مردم به نوعی نظرشون رو اعلام کردن.»

تحلیل نهایی ابزار علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی

نمودار ۵. کاربرد انواع حروف ربط

الگوهای آهنگ گفتمان

با اینکه پرداختن به آهنگ گفتمان فراتر از حد این پژوهش است، اما حضور آن به عنوان یکی از ابزارهای پیوستگی جالب توجه است. دولی و لوینسون اذعان دارند که در اینجا گوینده پاره‌گفتاری را در طرح کلی گفتار خود، برای مثال نزدیک به آخر گفتارش، قرار می‌دهد. این پاره‌گفتار معترضه است که اغلب با الگوهای آهنگی اُفتان نمایان می‌شود. این اطلاعات معترضه رابطه خاصی با عناصر پیرامون خود در گفتمان دارند و نشانه پیوستگی گفتمان هستند. مانند: «شما، حالا بفرمایید، کوتاه صحبت کنید».

جدول ۳. درصد بسامد کاربرد انواع ابزارهای پیوستگی

نام ابزار	تعداد	درصد
عبارت‌های توصیفی	۵۸۹	۱۲
هماندنی	۲۸۶۵	۵۸/۶۶
روابط واژگانی	۱۰۶	۲/۱۷
الگوهای صرفی - نحوی	۴۱۳	۸/۴۵
علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی	۹۱۱	۱۸/۶۵
مجموع انواع ابزارهای پیوستگی	۴۸۸۴	۱۰۰

جدول ۳، درصد بسامد کاربرد انواع ابزارهای پیوستگی را نشان می‌دهد. با توجه به درصد بسامدهای به دست آمده از انواع ابزارهای پیوستگی، همانندی با ۵۸/۶۶ درصد بیشترین درصد بسامد کاربرد را به خود اختصاص داده است. علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی با ۱۸/۶۵ درصد در جایگاه دوم، عبارت‌های توصیفی با ۱۲ درصد در جایگاه سوم، الگوهای صرفی - نحوی با ۸/۴۵ درصد و روابط

واژگانی ۲/۱۷ درصد در جایگاه‌های چهارم و پنجم قرار دارند.
سؤال ۱: آیا کاربرد ابزارهای پیوستگی دولی و لوینسون (۲۰۰۱) در گفت‌وگوهای زنده خبر ورزشی متفاوت هستند؟

جدول ۴. آزمون مجذور کای در مورد رابطه بین مؤلفه‌های پیوستگی

میانگین رتبه‌ها	مؤلفه‌های پیوستگی
۳/۱۲	عبارت‌های توصیفی
۴/۶۶	همانندی
۲/۱۶	روابط واژگانی
۲/۹۹	الگوهای صرفی - نحوی
۳/۵۳	علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی

جدول ۵. آماره آزمون (سطح معناداری مؤلفه‌های پیوستگی)

پیوستگی	آماره‌های آزمون
۳۵۶/۳۷۹	مقدار خی دو
۴	درجه آزادی
۰/۰۰۰۱	سطح معناداری

یافته‌های استنباطی نشان می‌دهند که مؤلفه همانندی، با میانگین رتبه ۴/۶۶ در اولویت نخست، مؤلفه علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی، با میانگین رتبه ۳/۵۳ در اولویت دوم، عبارت‌های توصیفی با میانگین رتبه ۳/۱۲ در اولویت سوم، الگوهای صرفی - نحوی با میانگین رتبه ۲/۹۹ در اولویت چهارم و مؤلفه روابط واژگانی، با میانگین رتبه ۲/۱۶ در اولویت پنجم قرار می‌گیرند؛ مقدار خی دو محاسبه شده برابر با ۳۵۶/۳۷۹، با سطح معناداری $\text{sig}=0/001$ ($P > 0/05$) است. چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای ۰/۰۵ کوچک تر است، با احتمال ۹۵ درصد اطمینان، می‌توان نتیجه گرفت کاربرد ابزارهای پیوستگی دولی و لوینسون (۲۰۰۱) در گفت‌وگوهای زنده خبر ورزشی متفاوت هستند.

سؤال ۲: آیا ابزارهای پیوستگی مطرح شده توسط دولی و لوینسون (۲۰۰۱) و روش تحلیل آنها قابل تعمیم به گفت‌وگوهای زنده خبر ورزشی شبکه ورزش هستند؟

جدول ۶. آزمون مجذور کای در مورد رابطه بین مؤلفه‌های پیوستگی

مؤلفه‌های پیوستگی	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	اختلاف فراوانی‌ها
عبارات توصیفی	۵۸۹	۹۷۶/۸	۳۸۷/۸-
هماندی	۲۸۶۵	۹۷۶/۸	۱۸۸۸/۲
روابط واژگانی	۱۰۶	۹۷۶/۸	۸۷۰/۸-
الگوهای صرفی - نحوی	۴۱۳	۹۷۶/۸	۵۶۳/۸-
علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی	۹۱۱	۹۷۶/۸	۶۵/۸-

جدول ۷. آماره آزمون (سطح معناداری مؤلفه‌های پیوستگی)

پیوستگی	آماره‌های آزمون
۴۹۱۰/۰۹۵	مقدار خی دو
۴	درجه آزادی
۰/۰۰۱	سطح معناداری

به منظور بررسی تعمیم‌پذیری ابزارهای پیوستگی به خبیر ورزشی شبکه خبر، از آزمون خی دو استفاده شد و مقدار آن برابر با ۴۹۱۰، با سطح معناداری $\text{sig}=0/001$ ($r=4910, P>0/005$) محاسبه شد. چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای ۰/۰۵ کوچک‌تر است، با احتمال ۹۵ درصد اطمینان، می‌توان نتیجه گرفت ابزارهای پیوستگی مطرح شده توسط دولی و لوینسون (۲۰۰۱) و روش تحلیل آنها قابل تعمیم به گفت‌وگوهای زنده خبیر ورزشی شبکه ورزش هستند.

بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها بدین قرارند: با توجه به درصد بسامدهای به دست آمده از انواع ابزارهای پیوستگی، همانندی با ۶۶/۵۸ درصد، بیشترین درصد بسامد کاربرد را به خود اختصاص داده است. علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی با ۶۵/۱۸ درصد در جایگاه دوم، عبارت‌های توصیفی با ۱۲ درصد در جایگاه سوم، الگوهای صرفی- نحوی با ۴۵/۸ درصد و روابط واژگانی ۱۷/۲ درصد در جایگاه‌های چهارم و پنجم قرار دارند. بدین ترتیب، بسامد کاربرد انواع ابزارهای پیوستگی در گفت‌وگوهای زنده خبرهای ورزشی شبکه ورزش متفاوت است.

همچنین، با توجه به وجود انواع ابزارهای پیوستگی، در داده‌های پژوهش، می‌توان ابزارهای پیوستگی مطرح شده در الگوی دولی و لوینسون را به گفت‌وگوهای زنده ورزشی شبکه ورزش تعمیم داد.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که در بین عناصر علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی،

حرف ربط در گفت‌وگوهای زنده خبرهای ورزشی شبکه ورزش از اهمیت بالایی برخوردار است و در بین حروف ربط، حروف حروف ربط پیوندی، بالاترین بسامد و حروف ربط تقابلی، پایین‌ترین بسامد را دارند.

یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های نصرآزادانی، (۱۳۸۷) و آهنگر و همکاران، (۲۰۱۲) همخوانی دارد. بنابراین یافته‌های پژوهش حاضر تأییدی بر یافته‌های تحقیقات قبلی است.

همچنین یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از این است که در بین ابزارهای پیوستگی، ابزارهای همانندی دارای بسامد و کاربرد بالاتری نسبت به سایر ابزارها هستند و از بین ابزارهای همانندی، ابزارهای تکرار کلی، ضمیرهای شخصی و حذف، بسامد و کاربرد بالاتری نسبت به سایر ابزارها دارند. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های فضل‌علی، (۱۳۸۶) و روشن و آرمیون، (۱۳۸۶)

همخوانی دارد. بنابراین یافته‌های پژوهش حاضر تأییدی بر یافته‌های تحقیقات قبلی است. بسامد کاربرد انواع ابزارهای پیوستگی، در گفت‌وگوهای فوق متفاوت است و از نظر آماری

کاربرد این ابزارها تفاوت معناداری دارند. در بین ابزارهای پیوستگی، ابزارهای همانندی بیشترین بسامد و کاربرد را دارند؛ علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی، در اولویت دوم و سایر ابزارهای پیوستگی دارای بسامد و کاربرد پایین‌تری هستند. از بین مؤلفه‌های همانندی به ترتیب تکرار کلی، ضمیرهای شخصی و حذف از بسامد و کاربرد بالایی برخوردارند. از بین مؤلفه‌های ارتباطی میان گزاره‌های معنایی، حروف ربط پیوندی و افزایشی دارای بسامد و کاربرد بالاتری هستند.

به نظر می‌رسد، چون استفاده از تکرار می‌تواند میزان دقت و صراحت ارتباط معنایی گفتمان را افزایش داده و در ذهن شنوندگان جای بگیرد، از کاربرد بالاتری برخوردار است. همچنین، در تبیین بالا بودن بسامد به کارگیری مؤلفه‌های حذف، می‌توان گفت که استفاده از ابزارهای حذف، باعث صرفه‌جویی در زمان و انرژی شده و امکان انتقال پیام را تسهیل می‌کند، لذا کاربرد بالاتری را در گفتمان‌های تلویزیونی و روزمره به خود اختصاص داده است.

در تبیین چرایی بالا بودن بسامد حروف ربط پیوندی، در گفت‌وگوهای زنده از جمله خبرهای ورزشی شبکه ورزش، می‌توان گفت که حروف ربط پیوندی، قرابت و نزدیکی بیشتری با ابزارهای پیوستگی دارند، زیرا این حروف می‌توانند بین عناصر متن، گفتار، ارتباط معنایی برقرار کرده و به مخاطبان در درک بهتر متن و تفسیر کمک کنند.

به طور کلی، می‌توان گفت نتایج به دست آمده از این پژوهش حاکی از آن است که:

۱. کاربرد انواع ابزارهای پیوستگی، در گفت‌وگوهای زنده خبرهای ورزشی شبکه ورزش متفاوت است و از نظر آماری کاربرد این ابزارها تفاوت معناداری دارند.

۲. ابزارهای پیوستگی مطرح‌شده در الگوی دولی و لوینسون (۲۰۰۱) قابل تعمیم به گفت‌وگوهای زنده خبرهای ورزشی شبکه ورزش هستند و تعمیم‌پذیری این ابزارها از نظر آماری معنادار است.

به عقیده زبان‌شناسان، متن را باید برای شیوه نوشتاری و گفتمان را برای شیوه گفتاری به کار برد. امروزه تحلیل گفتمان، دارای کارکردهای فراوانی است و از کارکردهای اصلی تحلیل گفتمان، بررسی ساختار، ویژگی‌های زبانی و غیر زبانی متن است. همچنین می‌توان از گفتمان و تحلیل گفتمان، به منظور چارچوب نظری ابزارهای پیوستگی استفاده کرد؛ زیرا پیوستگی یکی از مهم‌ترین مفاهیم گفتمان محسوب می‌شود و منظور از تحلیل گفتمان، مطالعه رفتارهای ارتباطی و ترکیباتی است که از طریق تعامل (کنش متقابل) میان محدودیت‌ها (فرآورده‌ها، تأثیرات، توقعات و هنجارهای اجتماعی و گفت‌وگوهای زنده ورزشی و ...) یعنی "من اجتماعی" (me) مورد نظر مید و بلومر، بنیانگذاران مکتب کنش متقابل نمادین، و انتخاب‌های گفته‌پرداز یعنی "من فردی" (I) صورت می‌گیرد.

به این معنی که در گفتمان، توانش ارتباطی (توانایی گفته‌پرداز در پیش‌بینی و تفسیر)، دارای اهمیت است. بنابراین زمانی می‌توان گفت‌وگوهای زنده را به ابزارهای پیوستگی ارتباط داد که پیوندمداری عناصر و اجزای پیوستگی را تقویت و بین این ابزارها ارتباط معنایی برقرار کرد، چراکه پیوستگی به روابط معنایی موجود در متن اشاره می‌کند و به درک معنا کمک می‌کند. از آنجایی که این ابزارهای پیوستگی هم به روابط ساختی (روابط به‌نسبت پایدار بین ابزارهای پیوستگی) توجه دارند و هم کارکردی‌اند، پس می‌توانند از تعمیم‌پذیری و کاربرد مناسب برخوردار شوند.

به نظر می‌رسد که ارتباط معنایی، تفسیری، کنشی و تفهیمی از ملزومات ابزارهای پیوستگی به شمار می‌روند، بدیهی است چنانچه گفت‌وگوهای زنده تلویزیونی بخواهند، از کاربرد و بسامد بالاتری در بین مخاطبان و شنوندگان برخوردار شوند، لازم است از ابزارهای پیوستگی با هدف تقویت ارتباط معنایی، تعامل و کنش ارتباطی بهره‌گیرند. از این رو، می‌توان گفت که کاربرد ابزارهای پیوستگی دولی و لوینسون در گفت‌وگوهای زنده ورزشی خبرهای ورزشی شبکه ورزش متفاوت است و ابزارهای پیوستگی مطرح‌شده در الگوی ذکر شده می‌تواند به گفت‌وگوهای زنده خبرهای ورزشی شبکه ورزش تعمیم داده شود.

پی‌نوشت

۱. Ø این علامت به جای عبارت یا کلمه حذف شده است.

منابع

- آهنگر، عباسعلی، مهین اسلامی شهراباکی، ستاره مجاهدی‌رضائیان و نیلوفر سرمست (۱۳۹۶)، "بررسی مقایسه درک روابط واژگانی در گفتمان روایی دانش‌آموزان عادی و سندروم داون آموزش‌پذیر فارسی زبان"، فصلنامه روان‌شناسی افراد استثنایی، سال هفتم، شماره ۲۸.
- تاجیک‌اسماعیلی، سمیه و مریم رمضانلو (۱۳۹۵)، "رابطه بین سواد رسانه‌ای و میزان رضایت‌مندی از اخبار شبکه‌های

- سراسری و ماهواره‌ای"، فصلنامه رسانه، سال بیست و هفتم، شماره ۳.
- البرزی، پرویز (۱۳۸۶)، مبانی زبان‌شناسی متن، انتشارات امیرکبیر، تهران.
- روشندل اربطانی، طاهر و افشین امیدی (۱۳۹۷)، "مدیریت نوآوری رسانه‌های تدوین چارچوبی یکپارچه"، فصلنامه رسانه، سال بیست و نهم، شماره ۳.
- سارلی، ناصرقلی، طاهره ایشانی (۱۳۹۰)، "نظریه انسجام و هماهنگی انسجامی و کاربرد آن در یک داستان کمینه فارسی (قصه نردبان)"، دوفصلنامه زبان‌پژوهی، ۲ (۴).
- شمیسا، سیروس (۱۳۸۱)، بیان، چاپ نهم، انتشارات فردوس، تهران.
- شهرکی، آرمان (۱۳۹۷)، "مفاهیم و اصطلاحات انسان‌شناسی توسعه: «گفتمان»"، وب‌گاه انسان‌شناسی و فرهنگ.
- فرکلاف، نورمن (۱۳۷۹)، تحلیل انتقادی گفتمان، ترجمه فاطمه شایسته پیران، شعبان‌علی بهرام‌پور، رضا ذوقدرا مقدم، رامین کریمیان، پیروز ایزدی، محمود نیستانی، محمدجواد غلام‌رضا کاشی، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، تهران.
- قاسمی، حمید، فرشاد تجاری و سارا کشکر (۱۳۹۷)، فعالیت‌های رسانه‌ای در ورزش، ویرایش دوم، بامداد کتاب، تهران.
- عباس‌پور، ابراهیم (۱۳۹۰)، "بررسی روش‌شناسی نظریه کنش ارتباطی هابرماس با رویکرد انتقادی"، فصلنامه معرفت فرهنگی اجتماعی، سال دوم، شماره ۲.
- عرب‌نرمی، بیتا (۱۳۹۷)، "توسعه ورزش در تلویزیون؛ مطالعه‌ای با رویکرد نظریه گفتمان"، فصلنامه علمی ترویجی مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی، ۵ (۲۰).
- علی‌محمدی، محبوبه (۱۳۹۵)، "چگونگی کاربرد گفت‌وگو در قالب برنامه‌های تلویزیونی"، فصلنامه رسانه، سال بیست و هفتم، شماره ۳.
- فضل‌علی، ف. (۱۳۷۳)، بررسی حذف در زبان فارسی، پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی.
- فلاح‌پور، ن. (۱۳۸۳)، بررسی نقش متفاوت انواع ابزارهای انسجام در خواندن و درک مطلب دانشجویان زبان انگلیسی، پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.
- گل‌نبی، مونا، معصومه حسینی و مرتضی رضایی‌صوفی (۱۳۹۶)، "مقایسه دیدگاه مسئولان ورزش با مسئولان رسانه‌های جمعی در خصوص پوشش رسانه‌های ورزش بانوان"، فصلنامه مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی، سال چهارم، شماره پیاپی ۱۵.
- مختاری، قاسم و مهرانگیز خدابخش‌نژاد (۱۳۹۷)، "تحلیل زیبایی‌شناسی آیات قرآن کریم بر پایه عنصر انسجام و پیوستگی بررسی نمونه‌ای سوره‌های جزء سی ام"، دوفصلنامه علمی پژوهشی پژوهش‌های زبان‌شناختی قرآن، سال هفتم، شماره اول، شماره پیاپی (۱۳).
- مرادی، مهدی، حبیب هنری و عبدالحمید احمدی (۱۳۹۰)، "بررسی نقش چهارگانه رسانه‌های ورزشی در توسعه فرهنگ ورزش همگانی"، مدیریت ورزشی، شماره ۹.
- مشکوه‌الدینی، مهدی (۱۳۹۰)، دستور زبان فارسی واژگان و پیوندهای ساختی، انتشارات سمت، تهران.
- منشی‌زاده، مجتبی و گیتی تاکی (۱۳۸۸)، "جایگاه نقش‌نماهای گفتمان‌های استدلالی زبان فارسی"، دوفصلنامه زبان‌شناسی، شماره ۴۴.

نصرآزادانی، ا. (۱۳۸۷)، عوامل انسجام در فارسی از دیدگاه تحلیل کلام بر مبنای متون داستانی، پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.

همت‌پور، بهاره و حامد نوروزی (۱۳۹۶)، "بررسی مقایسه‌ای سواد رسانه‌های در بین دانشجویان ارتباطات دانشگاه آزاد اسلامی واحد دماوند و دانشجویان روابط عمومی دانشگاه علمی کاربردی تهران در سال ۹۵"، فصلنامه رسانه، سال بیست‌وهشتم، شماره ۴.

یحیایی ایل‌ای، احمد (۱۳۹۰)، "تحلیل گفتمان چیست"، دو ماهنامه بین‌المللی روابط عمومی، شماره ۶۰.

Ahangar, Abasali, Taki, Giti, Rahimi, Maryam, (2012), "The use of conjunctions as cohesive devices in Iranian sport live radio and TV talks", *SKASE, Journal of Theoretical Linguistics*. Vol.9, no. 2.

Dooley, R. A. & Levinsohn, S. H. (2001), *Analyzing discourse: A manual of basic concepts*, Dallas: SIL International.

Halliday, M. A. K. & Hasan, R. (1976), *Cohesion in English*, London: Longman.

Levinsohn, S. H. (2010), *Self-instruction material on narrative discourse analysis*.

Roberts, J. R., Barjašteh Delforooz, B. & Jahani, C. (2009), "A study of Persiandiscourse structure", Uppsala: Uppsala University.

Roštami Abusaeedi, A. A. (2010), "of cohesive ties in English as a foreignlanguage students' writing" *Iranian Journal of Applied Language Studies*, 2.

Seddigh, F., Shokrpour, N. & Kafipour, R. (2010), "Lexical cohesion in English and Persian abstracts", *Iranian Journal of Applied Language Studies*, 2.

Seddigh, F. & Yarmohammadi, L. (1996), "Lexical cohesion in English and Persian incontraŝt", *Indian Journal of Applied Linguistics*, 22(1).

Van Leeuwen, T.A. (2005), *Introducing Social Semiotics*, London: Routledge.